

Helseklage
Nasjonalt klageorgan
for helsetjenesten

Returadresse:

Helseklage PB 8960 Youngstorget 0028 OSLO

Helse- og omsorgsdepartementet
Postboks 8011 Dep.
0030 OSLO

000503 - 8700161400002170100019

886194 - 1

Helse- og omsorgsdepartementet
Postboks 8011 Dep.
0030 OSLO

Oslo, 14.10.2016

SAKSNR: N2016/6441

Høringsuttalelse vedrørende forskrift om spesialistutdanning og spesialistgodkjenning for leger og tannleger (spesialistforskriften)

Vi viser til Helse- og omsorgsdepartementets høringsnotat av 23. juni 2016 med forslag til forskrift om spesialistgodkjenning for leger og tannleger (spesialistforskriften).

Nasjonalt klageorgan for helsetjenesten (Helseklage) har noen merknader til Helse- og omsorgsdepartementets forslag til ny spesialistforskrift.

Spesialistutdanning ved ikke godkjente utdanningsvirksomheter - forslag til forskrift § 2
Helse- og omsorgsdepartementet har foreslått at «den vesentlige delen av spesialistutdanningen» skal gjennomføres ved en godkjent utdanningsvirksomhet. Det har ikke vært ønskelig å tallfeste hvor stor del det er krav om, men det fremgår av høringsnotatet at omkring to tredeler av utdanningstiden normalt bør kunne regnes som vesentlig. Det åpnes dermed for at deler av utdanningen skal kunne gjennomføres ved ikke godkjente utdanningsvirksomheter, jf. høringsnotatet punkt 9.2.2.

Helseklage mener at hensynet til kvalitet og forsvarlige rammer rundt spesialistutdanningen ikke vil bli tilstrekkelig ivarettatt ved at det åpnes for utdanning ved ikke godkjente utdanningsvirksomheter. Kvalitetssikring er et hovedhensyn bak kravene for å få godkjenning som utdanningsvirksomhet. Det stilles blant annet krav om stabilt og kompetent fagmiljø ved den enkelte utdanningsvirksomhet og at utdanningen skal skje innen faglig forsvarlige rammer. Vi mener det kan gå utover kvaliteten på spesialistutdanningen dersom det ikke stilles krav om at denne i sin helhet må utføres ved godkjente utdanningsvirksomheter. Virksomheter som ikke er godkjent har ikke på forhånd innrettet sin daglige drift med tanke på utdanning av legespesialister. Vi mener det er sentralt i forhold til fremtidig pasientsikkerhet, kvalitet og generell tillit til helsetjenesten at spesialistutdanning av leger utføres ved godkjente utdanningsvirksomheter og på denne måten i tilstrekkelig grad kvalitetssikres.

Spesialistutdanning som gjennomføres i andre land - forslag til forskrift § 27

Det fremgår av forslag til forskrift § 23 bokstav c at norsk autorisasjon som lege er et vilkår for å få spesialistgodkjenning. Helseklage forstår høringsnotatet slik at dette nå skal være et ufravikelig/absolutt vilkår for å få norsk spesialistgodkjenning som lege, også for de som søker på grunnlag av spesialistutdanning fra utlandet. Vi kan ikke se at dette vilkåret kommer frem på en klar og tydelig måte for søkere med spesialistutdanning fra utlandet, jf. forslag til forskrift § 27. Slik denne bestemmelsen er formulert kan det etter vårt syn

fremstå slik at det for denne gruppen søkere gjelder krav om utenlandsk autorisasjon som lege, og ikke krav norsk autorisasjon.

Når det gjelder søkere med spesialistutdanning fra et annet EØS-land eller fra Sveits følger det riktignok av forskrift av 8. oktober 2008 nr. 1130 om autorisasjon, lisens og spesialistgodkjenning for helsepersonell med yrkeskvalifikasjoner fra andre EØS-land eller fra Sveits § 8 at søkeren må ha norsk autorisasjon som lege for å få spesialistgodkjenning. Dette bør imidlertid også komme klart frem av spesialistforskriften.

Det fremgår videre av forslaget til forskrift § 27 at søkere med spesialistutdanning fra et land utenfor EØS eller Sveits kan få spesialistgodkjenning dersom utdanningen er jevn god med den norske utdanningen innen den aktuelle spesialiteten. Slik bestemmelsen er formulert legges det opp til at den utenlandske spesialistutdanningen skal vurderes opp mot kravene til den tilsvarende norske spesialistutdanningen. Dette er også i tråd med fortolkningen av den likelydende bestemmelsen i helsepersonelloven § 48 a første ledd bokstav c som gjelder søknad om rett til autorisasjon. Slik Helseklage forstår høringsnotatet punkt 15.5.2 foreslås det nå at det ved vurderingen av «jevngodhet» bør utvises skjønn og blant annet tas hensyn til tilleggsutdanning og yrkeserfaring som søkeren har fullført innenfor sitt medisinske fagområde. Det foreslås samtidig ikke å videreføre bestemmelsen om å gi spesialistgodkjenning på grunnlag av at søkeren gjennom tilleggsutdanning og/eller yrkeserfaring har godtgjort «nødvendig kyndighet» som legespesialist. Forslaget innebærer dermed ingen realitetsendring i forhold til gjeldende rett, men en utvidet fortolkning av begrepet «jevngod utdanning». Det er etter vår vurdering en uheldig løsning at begrepet «jevngod utdanning» får et annet meningsinnhold enn det som følger av både ordlyden i forslaget til § 27 og hva som følger av langvarig og fast praksis i forhold til det tilsvarende begrepet i helsepersonelloven § 48 a første ledd bokstav c og tidligere generelle bestemmelser for spesialistutdanning av leger § 1 bokstav b. Dette er etter vår oppfatning også uheldig av hensyn til sammenhengen i regelverket.

Overgangsordning – turnus likestilles med LIS 1

Helse- og omsorgsdepartementet har foreslått at godkjent turnus bør likestilles med LIS 1 i den nye spesialistutdanningen, og at dette også bør gjelde for leger som fikk godkjent turnus før autorisasjonstidspunktet ble flyttet (1. desember 2012). Det fremgår samtidig av høringsnotatet punkt 12.5 at svensk AT-tjeneste likevel ikke skal kunne brukes til å erstatte LIS 1, fordi denne praksisen ikke er gjennomført etter den medisinske grunnutdanningen. Dette er imidlertid samme situasjon som for norske leger som fikk godkjent turnus før 1. desember 2012. Vi mener derfor at forslaget på dette punkt kan oppfattes som en urimelig forskjellsbehandling mellom leger med lik utgangsposisjon for det videre utdanningsløpet.

Klage på vedtak – leger - forslag til forskrift § 29 jf. § 26 og § 16

Helse- og omsorgsdepartementet foreslår i ny spesialistforskrift § 29 første ledd bokstav b) at Statens helsepersonellnemnd skal være klageinstans for Helsedirektoratets avgjørelser etter § 26 annet punktum om godkjenning av oppnådde læringsmål i LIS 1 for søkere som har gjennomført deler av spesialistutdanningen i utlandet.

Helseklage viser til at det etter dagens regelverk ikke foreligger en klar hjemmel for at Statens helsepersonellnemnd har kompetanse til å klagebehandle slike avgjørelser fra Helsedirektoratet. Statens helsepersonellnemnd er klageorgan for vedtak om avslag på søknad om spesialistgodkjenning, jf. helsepersonelloven § 68 jf. § 53. Helsedirektoratets vurderinger/avgjørelser etter ny spesialistforskrift § 26 annet punktum knytter seg kun til ett av de vilkårene som må være oppfylt for å kunne få spesialistgodkjenning, jf. forslag til spesialistforskrift § 23. Statens helsepersonellnemnd har tidligere på grunnlag av konkrete vurderinger i enkelte saker klagebehandlet liknende delavgjørelser, blant annet i sak 11/57 som gjaldt spørsmål om rett til å påbegynne turnus. Det er imidlertid etter vårt syn behov for et tydelig hjemmelsgrunnlag for å unngå usikkerhet omkring dette for fremtiden.

Vi vil videre bemerke at det for de som gjennomfører norsk spesialistutdanning vil være den enkelte utdanningsvirksomhet som skal vurdere og avgjøre om de aktuelle læringsmålene er oppnådd, jf. ny forskrift § 21. Norskutdannede vil ha mulighet til fornyet vurdering fra en annen utdanningsvirksomhet, men vil ikke ha noen formell/rettslig klagerett dersom læringsmålene i LIS 1 ikke anses oppnådd. Det er, slik vi vurderer det, uheldig med et slikt tosporet system, hvor forskjellige «instanser» gis kompetanse til å vurdere samme type krav, og hvor utdanningslandet er avgjørende for hvilken instans som har slik kompetanse og for om det foreligger klagerett. Dette kan medføre ulik praksis og resultere i forskjellsbehandling uten at det foreligger et reelt grunnlag for dette. Det er videre betenkelig ut fra hensynet til rettssikkerhet at det foreslås ulik adgang til å klage over avgjørelser som i realiteten gjelder det samme spørsmålet og hvor avgjørelsen har stor betydning for den det gjelder.

Når det gjelder leger som har gjennomført deler av spesialistutdanningen i utlandet, fremstår det i tillegg som noe uklart både hvem/hvilken instans som skal vurdere hvorvidt denne utdanningen kan godskrives for ett eller flere av læringsmålene i LIS 1 og om det foreligger en generell klagerett over denne type avgjørelser. Etter ny § 16 annet punktum vil leger som har gjennomført mer enn halvparten av spesialistutdanningen i utlandet og hvor kun en mindre del av læringsmålene i LIS 1 ikke er oppnådd kunne tiltre i stilling som LIS 2 eller LIS 3. Av høringsnotatet side 46 punkt 9.6.2 og merknadene til § 16 fremgår det at det vil være den enkelte utdanningsvirksomhet som skal vurdere om vilkårene etter § 16 annet punktum er oppfylt. Etter ny § 26 annet punktum er det imidlertid Helsedirektoratet som avgjør om leger med delvis gjennomført spesialistutdanning i utlandet har oppnådd ett eller flere av læringsmålene i LIS 1. Som det fremgår over kan Helsedirektoratets avgjørelser i medhold av § 26 annet punktum påklages til Statens helsepersonellnemnd, jf. ny § 29 første ledd bokstav b). Dersom § 26 annet punktum jf. § 29 første ledd bokstav b) er ment også å omfatte avgjørelser etter § 16 annet punktum, bør dette etter vårt syn komme tydeligere frem.

Slik vi forstår Helse- og omsorgsdepartementets forslag vil leger med norsk spesialistutdanning få vurdert sin LIS 1 av utdanningsvirksomheten, med mulighet for ny vurdering av en annen utdanningsvirksomhet, men uten klagerett. Leger med spesialistutdanning som er delvis gjennomført i utlandet, vil få vurdert hvorvidt denne helt eller delvis kan kompensere for norsk LIS 1 av Helsedirektoratet og med videre klagemulighet til Statens helsepersonellnemnd. Men, som påpekt over, åpner § 16 annet punktum, § 26 annet punktum jf. § 29 første ledd bokstav b, for tvil om hvem som er «førsteinstans» og for hvilke avgjørelser det foreligger klagerett i disse tilfellene. Det foreslåtte regelverket er etter vårt syn uoversiktlig og til dels uklart på dette punkt.

Klage på vedtak - forslag til forskrift § 29

Vi vil bemerke at det i ny spesialistforskrift § 29 første ledd bør stå «Statens helsepersonellnemnd» i stedet for «Helsepersonellnemnda».

I ny spesialistforskrift § 29 annet ledd bokstav a) er det vist til § 8 andre ledd fjerde punktum, som gjelder tilleggsvilkår for tiltredelse i LIS 1, og i § 29 annet ledd bokstav c) er det vist til § 12, som gjelder ny stilling i LIS 1 på grunn av fravær. Helseklage viser til at disse henvisningene trolig må bero på en feilskrift.

Det er i høringsnotatet side 93 vist til at det før 1. januar 2016 var Statens autorisasjonskontor for helsepersonell (SAK) som traff vedtak om spesialistgodkjenning. Dette må bero på en feil ettersom SAK aldri har hatt slik vedtaksmyndighet. Vedtak om spesialistgodkjenning som lege har vært truffet av Helsedirektoratet også før 1. januar 2016.

000505 - 1700161400002170310013

886184 - 3

Med vennlig hilsen
NASJONALT KLAGEORGAN FOR HELSETJENESTEN

Dokumentet er godkjent elektronisk

Rose-Marie Christiansen
Direktør

May Helen Norevik
Fagdirektør